

ΕΛΛΗΝΟ-ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

Η όξυνση των σχέσεών μας με την Τουρκία ανάγεται στην περίοδο τού αγώνα των Κυπρίων για ένωση με την Ελλάδα και μετά για ανεξαρτησία, δηλαδή την δεκαετία τού 1950. Μέχρι τότε οι σχέσεις ήταν ομαλές και καθόλου δεν απασχολούσαν τις κυβερνήσεις ούτε την κοινή γνώμη. Όταν οι Κύπριοι άρχισαν ένοπλο αγώνα για να πετύχουν την Ένωση, κυρίως μέσω τής ΕΟΚΑ, η Τουρκία άρχισε να ενδιαφέρεται για την τύχη των Τουρκοκυπρίων. Το ενδιαφέρον αυτό έγινε βέβαια ολοένα και πιο έντονο, με την 'ευγενή χορηγία' τής Μ.Βρετανίας, η οποία προκειμένου να διασφαλίσει την παραμονή της στην Κύπρο υπό κάποια μορφή, έβαλε στο παιχνίδι την Τουρκία. Το 'κόλπο' ήταν η πρόσληψη ως αστυνομικών Τουρκοκυπρίων, έτσι ώστε οι επιθέσεις τής ΕΟΚΑ να έχουν θύματα και μεταξύ τής Τ/Κ κοινότητας και επομένως ο πόλεμος ΕΟΚΑ-Βρετανών να μετατραπεί και σε πόλεμο ενδοκυπριακό και να δοθεί πρόσχημα στην Τουρκία να παρέμβει.

Η πρώτη μείζων μεταπολεμική κρίση στις ελληνο-τουρκικές σχέσεις έγινε το 1955, όταν ο τουρκικός όχλος, με αφορμή μια έκρηξη στο σπίτι τού Κεμάλ Ατατούρκ στην Θεσσαλονίκη, που όπως αποδείχθηκε αργότερα ήταν προβοκατόρικη, ξέσπασε στους Έλληνες τής Κωνσταντινούπολης με πολλά θύματα και υλικές ζημιές, καθώς και κύμα φυγής προς την Ελλάδα. Ειρήσθω εν παρόδω ότι η Ελλάδα έχασε τότε την ευκαιρία να μειώσει, δια τής εφαρμογής τής αρχής τής αμοιβαιότητας, τον μουσουλμανικό πληθυσμό τής Θράκης, ο οποίος αργότερα θα γίνει ένα τεράστιο αγκάθι στα πλευρά τής χώρας μας. Αλλά αυτό είναι μια άλλη ιστορία...

Καινούρια κρίση ξέσπασε το 1963 όταν ο Μακάριος παρασύρθηκε, σύμφωνα με ορισμένους ιστορικούς, από τον βρετανό πρέσβη στην Λευκωσία και ανακοίνωσε την απόφασή του να τροποποιήσει το Σύνταγμα σε δεκατρία σημεία, προκαλώντας σοβαρές ενδοκυπριακές συγκρούσεις, με αποκορύφωμα τα αιματηρά γεγονότα τής Κοφίνου (Επιχείρηση Γρόνθος) το 1967 και την απόσυρση τής ελληνικής Μερρχίας. Νωρίτερα, το 1964 η Τουρκία είχε βομβαρδίσει το χωριό Τηλλυρία και όλα αυτά αποτέλεσαν τον προπομπό όσων επρόκειτο να συμβούν σε λίγα χρόνια στην Κύπρο.

Η τουρκική εισβολή και κατοχή μέρους τής Κύπρου επηρέασε, όπως ήταν φυσικό, τις ελληνο-τουρκικές σχέσεις και σε όλα τα πεδία. Ειδικότερα, στο Αιγαίο τα προβλήματα άρχισαν όταν στα μέσα τού 1970 κάποιες έρευνες οδήγησαν στην ύπαρξη κοιτασμάτων υδρογονανθρακων στο Αιγαίο. Η Τουρκία αντέδρασε στέλνοντας το 1976 για γεωλογικές έρευνες στο Β.Αιγαίο το Χόρα ('Βυθίσατε το Χόρα'). Η Ελλάδα προσέφυγε στο ΔΔΧ, το οποίο όμως απέρριψε την προσφυγή μας ελλείψει αρμοδιότητας, αφού η Τουρκία δεν είχε αποδεχθεί την υποχρεωτική διακιοδοσία που προβλέπει ο Χάρτης τού ΟΗΕ ούτε την αποδέχθηκε στην συγκεκριμένη υπόθεση.

Το ίδιο σκηνικό επαναλήφθηκε το 1987 με το πλοίο Σισμίκ. Η κρίση έληξε με την υπογραφή ενός μνημονίου μεταξύ Παπούλια και Γιλμάζ, όπου οι δυο πλευρές συμφωνούσαν να αποφεύγουν ενέργειες που να δημιουργούνται προβλήματα στην ναυσιπλοΐα και την αεροπλοΐα. Οι δύο χώρες έμοιαζαν έτσι να βάζουν τις διαφορές τους προσωρινά στο πάγο, καθώς μάλιστα λίγο αργότερα ακολούθησε και η συμφωνία για 'μη πόλεμο' μεταξύ Παπανδρέου και Οζάλ στο Νταβός το 1988 (για την οποία ο Παπανδρέου μετάνιωσε λίγο αργότερα (*mea culpa*)).

Τα προβλήματα δεν άργησαν να επιστρέψουν με την Τουρκία να υποστηρίζει πως τα νησιά τού Αιγαίου δεν έχουν υφαλοκρηπίδα, επειδή δήθεν 'κάθονται' πάνω στην υφαλοκρηπίδα τής Ανατολίας, στηριζόμενη στο ότι τότε η έννοια τής υφαλοκρηπίδας είχε ακόμη κυρίως γεωλογική έννοια ('προέκταση τής ξηράς μέχρι βάθους 200 μ. ή μέχρις εκεί όπου είναι δυνατή η εκμετάλλευση των

πόρων'). Όταν άρχισαν οι διεθνείς συζητήσεις για την νέα Σύμβαση τού Δικαίου Θαλάσσης η Τουρκία αντιλαμβανόμενη ότι οι εξελίξεις στο καθεστώς των θαλασσίων ζωνών έπαιρναν αρνητική τροπή για τα συμφέροντά της (και ότι τα νησιά αναγνωριζόταν πως έχουν όλα υφαλοκρηπίδα, αλλά και ότι δημιουργείται πλέον και μια επιπλέον θαλάσσια ζώνη, η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, ΑΟΖ), έδωσε μεγάλη μάχη για να κατοχυρώσει τα δικαιώματα που θεωρεί πως έχει στο Αιγαίο, προβάλλοντας την απαίτηση να αναγνωρισθεί πως όλες αυτές οι διεθνείς διατάξεις για Αιγιαλίτιδα Ζώνη, Υφαλοκρηπίδα και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη δεν εφαρμόζονταν σε ειδικές περιπτώσεις και αργότερα σε κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες, έτσι ώστε να μην εφαρμοσθούν στο Αιγαίο.

Αν και στην νέα Συνθήκη για το Δίκαιο τής Θάλασσας τού 1982 (UNCLOS III), που προέκυψε μετά το πέρας των πολυετών διαπραγματεύσεων, αναγνωρίσθηκε κάποια ευελιξία στην εφαρμογή των κανόνων, το δικαίωμα των νησιών σε Αιγιαλίτιδα Ζώνη 12 ν.μ., Υφαλοκρηπίδα και Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη αναγνωρίσθηκε πλήρως και μάλιστα ως εθιμικό δίκαιο.

Τότε η πολιτική τής Τουρκίας άλλαξε προς το επιθετικότερο. Καταρχήν δεν υπέγραψε την Σύμβαση και στην συνέχεια όξυνε σταδιακά την στάση της απέναντι στην Ελλάδα. Πρώτη μεγάλη πρόκληση ήταν η απόφαση τής Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης το 1995 ότι η τυχόν αύξηση τής ελληνικής Αιγιαλίτιδας Ζώνης στα 12 ν.μ. είναι αιτία πολέμου (casus belli). Η Ελλάδα είχε χάσει την ευκαιρία για επέκταση ήδη από την πρώτη Σύμβαση τού Δικαίου Θαλάσσης στην Γενεύη το 1958 όταν πρωτοαναγνωρίστηκε το δικαίωμα αυτό, με την μικρόνη λογική ότι αν η Ελλάδα επεκτείνει τα 6 ν.μ. θα ακολουθήσουν και άλλες χώρες και έτσι θα μειωθούν οι ψαρότοποι για τούς καλύμνιους και άλλους ψαράδες μας, κυρίως δε ο Κόλπος τής Σύρτεως!

Η αλήθεια είναι πως η τυχόν επέκταση τής ελληνικής Αιγιαλίτιδας Ζώνης σε 12 ν.μ. παντού, μετατρέπει το Αιγαίο 'ελληνική λίμνη' και αποκόπτει την Τουρκία από τα διεθνή ύδατα τού Αιγαίου που ούτως ή άλλως περιορίζονται δραματικά, κάτι που ασφαλώς θα ενοχλούσε και πολλά άλλα κράτη, κυρίως τα μεγάλα που κινούνται μέσω τού Αιγαίου από και προς την Μ.Θάλασσα. Σημειώνω πως η διέλευση μέσω τής Αιγιαλίτιδας Ζώνης μπορεί να γίνεται βάσει τού δικαιώματος τής 'αβλαβούς διέλευσης' που προϋποθέτει όμως ορισμένους περιορισμούς για τα πολεμικά πλοία (κυρίως για τα υποβρύχια που οφείλουν να πλέουν στην επιφάνεια).

Αν η χώρα μας είχε σοβαρή και υπεύθυνη ηγεσία θα είχε κατανοήσει πως η επιμονή μας στην διεκδίκηση τού 100% των δικαιωμάτων που προβλέπει το Διεθνές Δίκαιο είναι μεν εθνικά αρεστή, σε τελευταία όμως ανάλυση επιβλαβής σε πολλούς άλλους τομείς. Και βασικά διότι η Τουρκία, προκειμένου να αντιμετωπίσει τις ελληνικές αξιώσεις στο 75% τού Αιγαίου, άρχισε να εφευρίσκει ή να κατασκευάζει καινούριες αξιώσεις και να αγνοεί το διεθνές δίκαιο, προκαλώντας ένταση στις σχέσεις μας και συνακόλουθα μεγάλη ζημιά στις οικονομικές και εμπορικές μας συναλλαγές, που λόγω τής γειτνίασης θα μπορούσαν να είναι μοχλός ανάπτυξης τής χώρας μας.

Έτσι πέραν τής συνεχούς και συστηματικής παραβίασης τού εναερίου χώρου μας των 10 ν.μ., όπου ούτως ή άλλως είμαστε εν αδίκω με βάση το διεθνές δίκαιο, η Τουρκία πρώτα κατασκεύασε την θεωρία των 'γκρίζων ζωνών', δηλαδή την αμφισβήτηση τής κυριαρχίας μας σε ορισμένα νησάκια, με την δικαιολογία πως αυτά δεν είναι καταχωρημένα ονομαστικά στις διεθνείς συμφωνίες. Το επιχείρημα βέβαια είναι τελείως έωλο, αφού η ιταλο-τουρκική Συμφωνία τού 1932 ορίζει ξεκάθαρα πως στην Τουρκία περιέρχονται τα νησιά που βρίσκονται πίσω από την μέση γραμμή που αποτελεί το σύνορο μεταξύ τής τουρκικής ακτής και των νησιών (τότε υπό ιταλική Διοίκηση). Την Συμφωνία αυτή διαδέχθηκε η Ελλάδα με την Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων το 1947, όπως ορίζει το Διεθνές Δίκαιο και άρα δεσμεύει και την Τουρκία.

Κατ' εφαρμογή της τουρκικής αυτής θεωρίας είχαμε το επεισόδιο των Ιμίων, όπου χάρις στις αστοχίες της πλευράς μας η περιοχή 'γκρίζαρε' και έδωσε ώθηση στην Τουρκία να ενισχύσει την 'θεωρία' της και με άλλες περιοχές.

Πιο πρόσφατα η Τουρκία προχώρησε σε καινούρια θεωρία, αυτή της αμφισβήτησης της κυριαρχίας μας στα νησιά του Β.Αιγαίου και στην Δωδεκάνησο λόγω της παρουσίας ελληνικού στρατού. Η επιχειρηματολογία της ήταν ότι τα νησιά αυτά μάς δόθηκαν υπό τον όρο της αποστρατιωτικοποίησης και συνεπώς, εφόσον έχουν στρατιωτικοποιηθεί, η Συμφωνία παραχώρησης δεν ισχύει! Περισσότερο να πω βέβαια πως και αυτά τα επιχειρήματα είναι έωλα και μάλιστα από πολλές πλευρές. Πρώτον, πουθενά στις Συνθήκες Λωζάννης και Παρισίων δεν αναφέρεται ότι σε περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης αυτής τα νησιά επιστρέφονται στην Τουρκία. Δεύτερον, η Τουρκία δεν μπορεί να επικαλεσθεί την Συνθήκη της Λωζάννης του 1923 (για τα νησιά του Β.Αιγαίου), επειδή το τμήμα αυτό αντικαταστάθηκε από την Σύμβαση του Μοντρέ του 1936 που δεν περιέχει τέτοια δέσμευση, αλλά ούτε να επικαλεσθεί την Συνθήκη των Παρισίων του 1947 (για τα Δωδεκάνησα), επειδή δεν είναι μέρος ως μην έχοντας μετάσχει στο Β' ΠΠ. Τρίτον, και αν ακόμη είναι έτσι (δηλαδή αν η χώρα μας είναι εν αδίκω), η κρίση στις σχέσεις μας, το Κυπριακό, τα Ίμια, οι παραβάσεις του εναερίου χώρου μας, η στρατιωτικοποίηση των τουρκικών νησιών της Ίμβρου και της Τενέδου και κυρίως η ύπαρξη αποβατικής δύναμης στην Σμύρνη δικαιολογούν, σύμφωνα με έγκυρους διεθνολόγους, την αμυντική θωράκιση των ελληνικών νησιών με βάση το δικαίωμα στην νόμιμη άμυνα, που αναγνωρίζεται από το διεθνές δίκαιο κάτω από ανάλογες προϋποθέσεις.

Ακόμη πιο πρόσφατα, η Τουρκία πρόσθεσε στο καλάθι άλλο ένα πρόβλημα στις διμερείς μας σχέσεις: Συνήψε με την Λιβύη συμφωνία καθορισμού των θαλασσιών ζωνών παραβλέποντας την Ρόδο και την Κρήτη! Και με βάση αυτήν την παράνομη συμφωνία εμποδίζει την Ελλάδα να ασκήσει τα δικαιώματά της, όπως έγινε με την παρεμπόδιση των ερευνών της ιταλικής ENI ή της πόντισης καλωδίου ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου -Ελλάδας.

Από τα παραπάνω φαίνεται λοιπόν πού οδηγεί η αδιαλλαξία ή η έλλειψη ευελιξίας σε μια διαπραγμάτευση, όταν η πολιτική ηγεσία φοβάται μήπως κατηγορηθεί για προδοσία και χάσει ψήφους ή και τις εκλογές. Και πώς το μπαλάκι πετιέται στις επόμενες γενιές που έχουν πλέον να αντιμετωπίσουν συσσωρευμένα προβλήματα. Και είδαμε πως πριν λίγα χρόνια φθάσαμε στα πρόθυρα του πολέμου με την Τουρκία, ο οποίος θα ήταν καταστροφικός και για τις δυο χώρες βέβαια. Ευτυχώς, στην συγκεκριμένη περίπτωση, η ελληνική κυβέρνηση επέδειξε ψυχραιμία και αποφασιστικότητα και ο πόλεμος αποφεύχθηκε, ενώ και η Τουρκία χαμήλωσε τους τόνους για δικούς της λόγους. Ωστόσο τα προβλήματα παραμένουν και τίποτε δεν αποκλείει, εάν οι διεθνείς συνθήκες μεταβληθούν, να ανακύψουν και πάλι.

Εν τω μεταξύ τα γεγονότα τρέχουν και η διεθνής γεωπολιτική κατάσταση αλλάζει δραματικά. Πρώτα προέκυψε η ρωσο-ουκρανική σύγκρουση του 2014 με έναυσμα την 'περίεργη' ανατροπή του φιλορώσου προέδρου Γιανουκόβιτς, που έφερε την νατοποίηση της Ουκρανίας ένα βήμα πιο κοντά στην υλοποίησή της, εξέλιξη που η Ρωσία θεωρούσε κόκκινη γραμμή για την ασφάλειά της και είχε δηλώσει πως δεν θα ανεχθεί. Κάποιο αιματηρό γεγονός σε βάρος ρωσόφιλων πολιτών στην Οδησό προσέφερε στην Ρωσία το πρόσχημα να καταλάβει την Κριμαία σχεδόν αναίμακτα και χωρίς μεγάλη αντίδραση της Δύσης και αργότερα να την προσαρτήσει. Δυστυχώς, η Δύση δεν κατάλαβε το μήνυμα που έστελνε η Ρωσία όσον αφορά γενικότερα το καθεστώς της Ουκρανίας και έτσι συνέχισε να προωθεί ακόμη πιο ενεργά την νατοποίησή της, αντί να προσπαθεί να βρει μια συμβιβαστική λύση.

Όταν οι αυτονομιστικές επιδιώξεις της ρωσόφωνης περιοχής του Ντονμπάς οδήγησαν σε ένοπλη εμφύλια σύρραξη, η Γαλλία, η Γερμανία και η Ρωσία κατάφεραν να καταλήξουν σε δυο Συμφωνίες (Συμφωνίες του Μινσκ Ι και ΙΙ), οι οποίες προέβλεπαν κάποιας μορφής αυτοδιοίκηση του Ντονμπάς, που όμως το Κίεβο έδειξε αδιαφορία να εφαρμόσει και η Δύση δεν πίεσε για την εφαρμογή τους. Έτσι, η Ρωσία βρήκε το πρόσχημα που έψαχνε για να ξεκινήσει ολοκληρωτικό πόλεμο κατά της Ουκρανίας, και να βυθίσει την Ευρώπη και τον κόσμο ολόκληρο σε μια κρίση άνευ προηγουμένου.

Επειδή όμως "ουδέν κακόν αμιγές καλού" πολλές διμερείς ή πολυμερείς σχέσεις αναδιαμορφώθηκαν, άλλες προς το καλλίτερο και άλλες προς το χειρότερο. Για παράδειγμα, πολλές ευρωπαϊκές χώρες στο πλαίσιο των αντιποίνων για την εισβολή στην Ουκρανία, περιόρισαν και στην συνέχεια έκοψαν την προμήθεια φυσικού αερίου από την Ρωσία. Στο επίπεδο των σχέσεών μας με την Τουρκία ο ρωσο-ουκρανικός πόλεμος είχε ως αποτέλεσμα οι διμερείς μας σχέσεις να μουν σε περίοδο ύφεσης και να υπογραφεί μάλιστα και Σύμφωνο Φιλίας, που θα ήταν αδιανόητο πριν μερικά χρόνια. Προφανώς η Τουρκία είδε πως οι διεθνείς συνθήκες αλλάζουν και έτσι έδωσε προτεραιότητα στις σχέσεις της με την Ρωσία και την Ουκρανία, αλλά και στην Συρία, όπου η Τουρκία έπαιζε σημαντικό ρόλο στο κίνημα ανατροπής του σύριου Προέδρου Άσαντ.

Αλλά και για μάς η νέα διεθνής κατάσταση είχε επιπτώσεις. Η σύμπραξή μας με το ΝΑΤΟ στην υποστήριξη της Ουκρανίας (λόγω της ομοιότητας με το Κυπριακό) έκανε αναγκαία αφενός την αποστολή όπλων στο Κίεβο με την συνακόλουθη αναπλήρωσή τους με νεότερα και αφετέρου την διακοπή της αγοράς ρωσικού αερίου και αντικατάστασή του από LNG. Η ηρεμία στις σχέσεις μας με την Τουρκία, εξάλλου, επέτρεψε στην Ελλάδα να αγοράσει νέα οπτικά συστήματα, που θα ήταν αμφίβολο αν θα μπορούσε να τα πάρει εάν συνεχιζόταν η αφαίμαξη των πόρων του ΥΠ.ΑΜ εξαιτίας των καθημερινών αερομαχιών πάνω από το Αιγαίο.

Ένα ακόμη ευεργετικό για την χώρα μας αποτέλεσμα από την ουκρανική τραγωδία είναι ότι η γεωγραφική μας θέση απέκτησε απότομα αυξημένη σημασία, επειδή είναι ο συντομότερος δρόμος για να φτάσει βοήθεια στην Ουκρανία. Έτσι, η Αλεξανδρούπολη έγινε η πύλη για την αποστολή παντός είδους βοήθειας προς την Ουκρανία και πρόσφατα και για την παροχή φυσικού αερίου. Αυτές οι εξελίξεις δεν αρέσουν βέβαια καθόλου στην Τουρκία, αλλά δεν μπορεί να κάνει και τίποτε από το να παρατηρεί. Έτσι η ηρεμία στο Αιγαίο φαίνεται πως εμπεδώνεται χάρις στα υπέρτερα συμφέροντα που διακυβεύονται.

Και επειδή το ένα (καλό στην δική μας περίπτωση) φέρνει το άλλο, η προθυμία της Ελλάδας να συνεργασθεί με τις ΗΠΑ στον περιορισμό ή και εκμηδενισμό του ρωσικού αερίου και αντικατάστασή του από αμερικανικό LNG, αλλά και γενικότερα η σταθερή υποστήριξη της Ουκρανίας στο πόλεμο με την Ρωσία, έφερε την πρόσφατη υπογραφή συμφωνίας με την Chevron για την έρευνα ύπαρξης υδρογονανθράκων στα νότια της Κρήτης, αχρηστεύοντας στην ουσία το τουρκο-λιβυκό μνημόνιο και ακόμη πιο πρόσφατα με την Exxon Mobil για παρόμοιες έρευνες στο Ιόνιο.

Τα πρώτα σχόλια είναι θετικά, ενώ της κυβέρνησης από πανηγυρικά μέχρι διθυραμβικά. Το γεγονός είναι πως οι δυο αυτές συμφωνίες είναι πράγματι σημαντικές, πρέπει, όμως, να μην χάσουμε το μέτρο. Κατ'αρχήν οι έρευνες μπορεί να βρουν εκμεταλλεύσιμα κοιτάσματα, αλλά μπορεί και να αποβούν άκαρπες. Κατά δεύτερο λόγο, υπάρχει το ενδεχόμενο, ώσπου να ολοκληρωθούν οι έρευνες και να αρχίσει η γεώτρηση, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο να έχουν χάσει την χρησιμότητά τους ως καύσιμα, λόγω της κλιματικής αλλαγής που ωθεί τα κράτη στην αύξηση των εναλλακτικών πηγών ενέργειας. Το ενδεχόμενο αυτό περιλαμβάνεται και σε παλαιότερη μελέτη του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (IEA), στην οποία προβλεπόταν πως σε λίγα χρόνια οι ανανεώσιμες

πηγές ενέργειας θα καλύπτουν σχεδόν το σύνολο των ενεργειακών αναγκών της Ευρώπης. Σε νεότερη, πάντως, μελέτη ο ίδιος Οργανισμός θεωρεί σκόπιμη την συνέχιση των εξορύξεων, προφανώς διαβλέποντας την αλλαγή στάσης των μεγάλων χωρών ως προς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, που ασφαλώς οφείλεται και στην πολιτική στον τομέα αυτό της νέας αμερικανικής κυβέρνησης υπό τον Τραμπ.

Επομένως, εφόσον - επαναλαμβάνω - εφόσον βρεθούν εκμεταλλεύσιμοι υδρογονάνθρακες στην χώρα μας, τα οικονομικά οφέλη για την χώρα μας βραχυπρόθεσμα δεν θα είναι ιδιαίτερα μεγάλα. Οι έρευνες και η εξόρυξη απαιτούν τεράστια ποσά και οι εταιρείες που τις αναλαμβάνουν πρέπει να αποσβέσουν την επένδυσή τους. Η απόσβεση γίνεται μέσω της τιμής πώλησης σε βάθος χρόνου. Άρα οι Έλληνες δεν θα δούμε ασφαλώς πολύ φθηνό πετρέλαιο και αέριο για αρκετό διάστημα. Θα είναι φθηνότερα από τα τώρα εισαγόμενα, αφού αυτά επιβαρύνονται και με άλλα έξοδα (κυρίως τα μεταφορικά), αλλά δεν θα γίνουμε Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα ή Σαουδ. Αραβία, γιατί οι χώρες αυτές αντλούν και πωλούν πετρέλαιο επί πολλές δεκαετίες, έχουν αποσβέσει τα έξοδά τους και έχουν επενδύσει τα κέρδη τους σε πολλές άλλες κερδοφόρες επιχειρήσεις.

Αλλά ούτε στο ζήτημα της ασφάλειας θα πρέπει να έχουμε υπερβολικές προσδοκίες από τις συμφωνίες με τις Chevron και Exxon. Αν και πολλοί σπεύδουν να υποστηρίξουν πως οι συμφωνίες εξόρυξης με τις αμερικανικές εταιρείες θα ενισχύσουν την Ελλάδα στον τομέα της ασφάλειας, η πραγματικότητα είναι πως οι πετρελαϊκές εταιρείες δεν είναι διεθνείς οργανισμοί ούτε όργανα επίλυσης διμερών διενέξεων. Αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να ισχύει εάν οι γεωτρήσεις γίνονταν σε περιοχές που αμφισβητούνται από την Τουρκία, αλλά όχι στο Ιόνιο. Και οι πετρελαϊκές εταιρείες ξέρουν πολύ καλά πού να δουλέψουν για να μην έχουν προβλήματα.

Αντίθετα, μεγαλύτερη σημασία ως προς την ασφάλειά μας έχει η επιλογή της Ελλάδας για την μεταφορά αμερικανικού LNG στην Ανατ. Ευρώπη μέσω των σταθμών στην Ρεβυθούσα και την Αλεξανδρούπολη, αλλά και ενδεχομένως μέσω Κομοτηνής, καθώς και η συναφής συμφωνία της ΔΕΠΑ και της Άκτωρ με την Venture Global για την προμήθεια έως και 4 δισ. κυβ. μέτρα LNG ετησίως. Και αυτό διότι στην συγκεκριμένη περίπτωση πρόκειται για μια στρατηγική επιλογή της ίδιας της αμερικανικής κυβέρνησης που θα φέρει τεράστια έσοδα στην αμερικανική οικονομία, ενώ ταυτόχρονα θα τροφοδοτεί χώρες-συμμάχους των ΗΠΑ και κυρίως την Ουκρανία στον πόλεμο κατά της Ρωσίας και συνεπώς η αμερικανική κυβέρνηση καθόλου δεν θα ήθελε να δει νέους ελληνο-τουρκικούς καυγάδες για βραχονησίδες, γκρίζες ζώνες, γαλάζιες πατρίδες και όλα τα συναφή. Όσον αφορά το οικονομικό σκέλος, η υλοποίηση της συμφωνίας σημαίνει εγκαταστάσεις για την αποθήκευση και επαναεριοποίηση του LNG, αλλά και άλλα έργα υποδομής με γενικότερο όφελος (λ.χ. λιμενικά), δημιουργία θέσεων εργασίας, είσπραξη τελών διέλευσης κλπ., χωρίς να παραβλέψουμε το όφελος των ναυτιλιακών μας εταιρειών, που έχουν από τούς μεγαλύτερους στόλους στον κόσμο.

Πέραν αυτών, πάντως, οι συμφωνίες αυτές με τις δύο πετρελαϊκές εταιρείες αφενός και την Venture Global αφετέρου, είναι σημαντικές για την χώρα μας, διότι έστω και αν τα οικονομικά οφέλη δεν θα είναι τεράστια ούτε άμεσα και παρόλον ότι δεν θα μάς παράσχουν απόλυτη ασπίδα ασφαλείας, ασφαλώς αναβαθμίζουν διεθνώς την Ελλάδα ως χώρας με ενεργειακό δυναμικό και μάς επιτρέπουν να μπορούμε σε διεθνή σχήματα με άλλες χώρες παραγωγούς υδρογονανθράκων και να μετέχουμε στην λήψη σχετικών αποφάσεων και στην διαμόρφωση της διεθνούς τιμής της.

Συμπερασματικά, οι συμφωνίες της χώρας μας με μεγάλες αμερικανικές πετρελαϊκές εταιρείες και κυρίως με την Venture Global για την διέλευση από τα ελληνικά λιμάνια του αμερικανικού LNG θα έχουν σημαντικά οικονομικά και γεωπολιτικά οφέλη, τα πρώτα βέβαια σε μεγαλύτερο

βάθος χρόνου από τα δεύτερα. Θα τα είχαμε πολύ νωρίτερα εάν είχαμε καταφέρει να επιλύσουμε ειρηνικά τις διαφορές μας στο Αιγαίο με την Τουρκία και να εκμεταλλευτούμε ή να συν-εκμεταλλευτούμε τα κοιτάσματα στο Αιγαίο και αλλού, όπου οι θαλάσσιες ζώνες μας αλληλοεπικαλύπτονται. Δυστυχώς τα κομματικά συμφέροντα δεν το επέτρεψαν. Ας ελπίσουμε ότι τώρα πια, κάτω από τις καινούριες γεωπολιτικές συνθήκες, όλα θα κυλήσουν ομαλά προς όφελος των μελλοντικών γενεών.

Αθήνα, 13 Νοεμβρίου 2025

Χάρης Δ. Δημητρίου

Πληρ. Υπουργός Α' ε.τ.